

Asia

Komission ehdotus sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetuksen 987/2009 muuttamisesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 22/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission ehdotuksen yhdenvertaista kohtelua sekä sovellettavaa lainsäädäntöä koskevia perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen artikloja on käsitelty Maltan pj-kaudella. Malta pyrkii kyseisten perusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen artiklojen osalta osittaiseen yhteisnäkemykseen TSTK-neuvostossa 15.6.2017 tai antaa ehdotuksen käsittelystä edistymisraportin.

Perusasetuksen koskevilla ehdotuksilla pyritään kirjaamaan unionin tuomioistuimen yhdenvertaista kohtelua koskeva oikeuskäytäntö asetukseen oikeusvarmuuden lisäämiseksi. Sovellettavaa lainsäädäntöä koskevilla ehdotuksilla pyritään selkiyttämään lähettyjen työntekijöiden asemaa. Vastaavat muutokset tehdään täytäntöönpanoasetukseen. Lisäksi täytäntöönpanoasetuksessa pyritään tehostamaan väärin perustein tai virheellisesti maksettujen etuuksien ja maksujen oikaisua sekä takaisinperintää.

Avoinna on vielä kysymys miten yhdenvertaista kohtelua koskeva Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö kirjataan asetukseen. Vaihtoehtoina on 1) kirjaaminen suoraan poikkeuksena 4 artiklan yhdenvertaisen kohtelun säännökseen, 2) lisäämällä uusi 4 a artikla, jossa todettaisiin laillisen oleskelun edellytyksen merkitys sekä lisäämällä asetuksen 70 art. uusi 5 kohta. Viimeksi mainitussa kohdassa huomioidaan oikeuskäytäntö suhteessa mainitun artiklan mukaisiin maksuihin perustumattomiin erityisetuksiin.

Lisäksi avoinna on vielä täytäntöönpanoasetuksessa tietyt lähettyihin työntekijöihin ja myös virheelliseen vakuuttamiseen liittyvät kysymykset ja tästä aiheutuvia oikaisuja koskevia eräitä yksityiskohtia.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä Maltan puheenjohtajakaudella saavutetun osittaisen yhteisnäkemyksen /vastaanottaa edistymisraportin.

Suomi pitää tärkeänä ehdotuksen käsittelyn etenemistä niin, että kunkin pj-kauden päätteeksi saavutetaan poliittinen yhteisymmärrys. Tämä takaa komission ehdotuksen käsittelyn järjestelmällisen etenemisen muutoinkin tiukassa aikataulussa. Suomi

tarkastelee ehdotusta kompromissihengessä kokonaisuutena pyrkien oikeusvarmuutta edistävään ja oikeudellisesti johdonmukaiseen kokonaisuuteen, joka on samalla sopusoinnusta kansallisen sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Yhdenvertainen kohtelu

Puheenjohtajan ehdotuksen mukaan Unionin tuomioistuimen relevantti oikeuskäytäntö liittyen direktiivin 2004/38 huomioidaan sovellettaessa asetuksen 883/2004 säännöksiä. Puheenjohtajan mukaan nykyinen 4 artikla yhdenvertaisuusperiaatteesta säilyy ehjänä. Sen sijaan asetukseen lisättäisiin uusi 4 a artikla, jonka mukaan jäsenvaltio voi ottaa unionin oikeuden rajoissa huomioon relevantin oikeuskäytännön, joka koskee pääasiassa vain asumiseen perustuvia etuuksia (tässä 308/14 Kom v. UK). Jäsenvaltio saa huomioida oikeuskäytännön silloin, kun se toimivaltaisena valtiona ratkaisee kysymystä oikeudesta tiettyyn etuuteen sen lainsäädännön mukaan. Henkilöpiiri on rajattu sovellettavaa lainsäädäntöä koskevan 11 art. (3) e kohdan avulla koskemaan muita kuin taloudellisesti aktiiveja henkilöitä.

Lisäksi 70 artiklan säännökseen maksuihin perustumattomista erityisetuksista lisätään uusi 5 kohta, jossa huomioidaan näihin etuuksiin liittyvä oikeuskäytäntö. Jäsenvaltio saa näiden etuuksien kohdalla asettaa ehdoksi sen, että henkilöllä on oikeus yhdenvertaiseen direktiivin 2004/38 24 artiklan mukaan. Tämä rakenne on monimutkainen eikä säännöksen sisältö selviä yksin artiklasta, vaan vaatii direktiiviä tuekseen.

Sovellettava lainsäädäntö

Perusasetuksen 11 artiklan 5 kohdassa lentohenkilökuntaan sovellettavan lainsäädännön määrittämiseksi käytettävä muuttunut ilmailualan lainsäädäntö on huomioitu.

Perusasetuksen 12 artiklassa olevia säännöksiä lähetettyyn työntekijään sovellettavasta lainsäädännöstä on tarkistettu muotoilu selkiyttää lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin 96/71/EY ja perusasetuksen suhdetta. Perusasetuksen 12 artiklassa olevia säännöksiä lähetettyyn työntekijään sovellettavasta lainsäädännöstä on tarkistettu vastaamaan työryhmäkäsittelyssä esiintuvia kantoja ja puheenjohtajan muotoilu selkiyttää lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin 96/71/EY ja perusasetuksen suhdetta aiheuttamatta vastaavia epäselvyyksiä kuin komission ehdotus.

Perusasetuksen 13 artiklan käsittely on siirretty ajankohtaan, jolloin käsitellään työttömyysturvasäännöksiin esitettyjä muutoksia.

Työnantajan kotipaikan määritelmää artiklassa 14 on tarkennettu siten, että työnantajan kotipaikka voi olla valtiossa, jossa työnantaja harjoittaa huomattavaa osaa toiminnastaan. Tällä pyritään estämään väärinkäytöksiä eli ns. postilaatikkoyritysten käyttämistä sosiaalivakuutusmaksujen välttämiseksi tai alentamiseksi keinotekoisesti. Asetuksista on puuttunut lainvalintaa ohjaava säännös tilanteisiin, joissa henkilön asuinpaikka on EU-alueen ulkopuolella mutta henkilö tekee työtä useassa valtiossa EU:ssa. Puheenjohtajan ehdotus määrittäisi henkilön asuinpaikaksi fiktiivisesti sen valtion, jossa henkilö tekee määrällisesti eniten töitä.

Komission ehdotuksessa tavoitteena on muuttaa täytäntöönpanoasetuksen 73 artiklaa siten, että nykyisin väliaikaisia vakuuttamisratkaisuja varten laadittua jäsenvaltioiden laitosten välistä kuittausmenettelyä koskevaa artikla soveltuisi myös tilanteissa, joissa henkilöön sovellettava lainsäädäntö muuttuisi takautuvasti. Artiklan sisältämän asiakokonaisuuden monimutkaisuuden johdosta artiklan käsittely tultaneen siirtämään perintäsäännösten käsittelyn yhteyteen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 48 artikla sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä ja neuvostossa hyväksymisestä päätetään määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa**Kansallinen valmistelu**

Jaosto 27

Eduskuntakäsittely

StVL 21/2017 mietintö suurelle valiokunnalle

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**Taloudelliset vaikutukset****Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät****Asiakirjat**

KOM (2016) 815, 5950/17 SOC 65, 6876/17 SOC 161, 8154/17 SOC 26, 9200/17 SOC 338

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Essi Rentola STM, essi.rentola@stm.fi,
Katriina Alaviuhkola, katriina.alaviuhkola@stm.fi, +358 50 500 2889

EUTORI-tunnus

EU/2017/0030

Liitteet**Viite**

Asiasanat

Hoitaa

EK, STM

Tiedoksi
